

УДК 81'373.612.2

DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2663-2691/2020-81-21>

МАЛОВІДОМИЙ ПЕРЕКЛАД ПОВІСТІ М. ГОГОЛЯ М. ЗЕРОВИМ: ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕДАЧІ НАРОДНОРОЗМОВНИХ ЛЕКСИЧНИХ ОДИНИЦЬ

Голі-Оглу Тамара Войцехівна,

кандидат філологічних наук, доцент,

завідувач кафедри української мови та слов'янської філології

ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»

goli.oglu.t.v@gmail.com

orcid.org/0000-0002-7474-2563

Мета роботи – майстерність перекладу М. Зеровим з мови оригіналу на українську повісті Миколи Гоголя «Іван Федорович Шпонька та його тітонька», дослідження прийомів перекладу народнорозмовних лексичних одиниць, до яких вдався видатний український митець.

Методи. У дослідженні використано зіставний метод, метод лінгвістичного і лінгвокультурного аналізу, структурно-семантичний метод, описовий і контекстуальний, методи теоретичного та емпіричного узагальнення.

Результати. У статті доведено, що у перекладі повісті М. Гоголя український письменник широко використовує розмовні лексичні одиниці задля створення мовних портретів героїв твору: Івана Федоровича Шпоньки, його тітоньки Василини Кашпорівни, поміщика-сусіда Григорія Григоровича, їхньої челяді. Етикетні формули-звертання і етикетні вигуки, зменшено-пестливі форми-звертання оригінального гоголівського тексту М. Зеров перекладає українською майже адекватно або застосовує еквіваленти. Виявлено, що найбільш уживаними прийомами перекладу є додавання, що використовуються для заповнення лексико-семантичних лакун, лексико-граматичні заміни, а також вилучення стилістично забарвлених елементів тексту. Серед лексичних елементів з національним (розмовним) маркуванням зафіксовано значну кількість вторинних номінацій, що відіграють роль оцінних емотивів. Фраземи, що мають переважно народнорозмовне походження і вжиток, М. Зеров передає українською із залученням трансформаційного перекладу, у межах якого зафіксовано дефразеологізація.

Висновки. Отже, стилістичну домінують повісті М. Гоголя «Іван Федорович Шпонька та його тітонька» становлять народнорозмовні лексичні одиниці, що створюють неповторні українські характери і національний колорит. Функціонально найактивнішими з цих одиниць є: 1) народнорозмовні етикетні формули-звертання; 2) вторинні номінації оцінного характеру, що мають народнорозмовне маркування; 3) фраземи. У перекладі повісті М. Гоголя для досягнення адекватності М. Зеров найактивніше використовує лексичні і лексико-граматичні трансформації, що не супроводжуються стилістичними змінами, а також нетрансформаційний переклад із застосуванням лексикографічних відповідників. Задля досягнення адекватності перекладу М. Зеров також застосовує стилістичні трансформації, що поєднуються з лексичними і лексико-граматичними. Використання такого арсеналу перекладацьких прийомів трансформаційного і нетрансформаційного характеру забезпечує адекватність перекладу, хоча дещо і порушує його еквівалентність.

Ключові слова: національні маркери, міжмовні трансформації, додавання, вилучення, лексико-граматичні заміни, адекватність перекладу.

A LITTLE-KNOWN TRANSLATION OF M. GOGOL'S STORY BY M. ZEROV: PECULIARITIES OF TRANSMISSION OF VERNACULAR LEXICAL UNITS

Goli-Oglu Tamara Voitsekhivna,

Candidate of Philological Sciences (PhD), Associate Professor,

Head of the Department of Ukrainian Language and Slavic Philology

Pryazovskij State Technical University

goli.oglu.t.v@gmail.com

orcid.org/0000-0002-7474-2563

The purpose of the work is the mastery of M. Zerov's translation from the original language into Ukrainian Mykola Gogol's story "Ivan Fedorovich Shponka and his aunt", the study of translation techniques of vernacular lexical units, which were used by a Ukrainian writer of distinction.

Methods. The study is based on a comparative method, the method of linguistic and linguistic-cultural analysis, structural-semantic method, descriptive and contextual, methods of theoretical and empirical generalization.

Results. The article proves that in the translation of M. Gogol's story the Ukrainian writer widely uses colloquial lexical units to create linguistic portraits of the characters of the story, particularly Ivan Fedorovich Shponka, his aunt Vasylyna Kashporivna, a landowner-neighbor Hryhoriy Hryhorovych, their servants. Etiquette addressing formulas and etiquette exclamations, diminutive addressing forms of the original Gogol's text M. Zerov translates into Ukrainian almost adequately or uses the equivalents. It was found that the most common methods of translation are additions for filling in lexical and semantic lacunas, also lexical and grammatical substitutions, and removal of stylistically colored elements of the text. Among the lexical elements with national (colloquial) marking, a big quantity of secondary nominations were revealed, playing the part of evaluative emotives. Phrasemes that have mainly vernacular origin and use, M. Zerov translates into Ukrainian with the application of transformational translation, in which one case of dephraseologization was found out.

Conclusions. The stylistic dominant of M. Gogol's story "Ivan Fedorovich Shponka and his aunt" are vernacular lexical units that build up unique Ukrainian characters and national colouring. The most functionally active among them are: 1) vernacular

etiquette addressing formulas; 2) secondary nominations of an evaluative character, possessing vernacular markings; 3) phrasemes. In the translation of M. Gogol's story, M. Zerov most actively uses lexical and lexico-grammatical transformations that are not accompanied with stylistic substitutions and also non-transformational translation with application of lexicographic equivalents. In order to achieve the adequacy of translation, M. Zerov also uses stylistic transformations that are combined with lexical and lexical-grammatical. Application of such arsenal of translation techniques of transformational and non-transformational character ensures the adequacy of translation, though, sometimes, infringing its equivalency.

Key words: national markers, interlingual transformations, addition, subtraction, lexical and grammatical substitutions, translation adequacy.

1. Вступ

У сучасному українському перекладознавстві період 1920–30 років є жахливими сторінками знищення українського художнього перекладу, яке супроводжувалося репресіями з боку сталінського режиму талановитих харківських і київських перекладачів. Серед репресованих українських перекладачів найяскравішою постаттю є Микола Зеров – талановитий поет, майстерний перекладач більше як з десяти давніх (старогрецька, латинська) і сучасних (англійська, французька, німецька, ідиш, польська, чеська, російська, білоруська) мов; ідейний лідер Київської школи неокласиків («п'ятірного грона», за метафоричною назвою М. Драй-Хмари). І якщо поетичну перекладну спадщину М. Зерова досить активно студіювали як перекладознавці та історики перекладу ХХ ст., так і сучасні, зокрема Т. Бледих (Бледих, 2018), В. Державін (Державін, 2015), Л. Коломієць (Коломієць, 2015), М. Кочур (Кочур, 2008) та інші, то його переклади прозових творів не потрапляли до кола уваги сучасних дослідників, тому, вважаємо, вони потребують детального студіювання.

Мета роботи – оцінка адекватності перекладу М. Зеровим з мови оригіналу українською повісті Миколи Гоголя «Іван Федорович Шпонька та його тітонька», дослідження прийомів перекладу народнорозмовних лексичних одиниць, до яких вдався М. Зеров.

2. Проблема адекватності перекладу в сучасному перекладознавстві

Переклад є різновидом міжмовного і міжкультурного посередництва, у процесі якого створюється текст мовою перекладу, що є комунікативною і естетичною (коли йдеться про художній переклад) рівноцінною заміною тексту оригіналу. У зв'язку з цим постає питання адекватності й еквівалентності перекладу, а також шляхів їх досягнення. У разі з художнім текстом може йтися про функціонально-прагматичну адекватність тексту оригіналу і тексту перекладу, метою якої є рівнозначний вплив обох текстів на реципієнтів, що є носіями різних мов. Тут доречною є апеляція до теоретичних міркувань А.В. Федорова, який одним із перших у східнослов'янському перекладознавстві сформулював дефініцію поняття «адекватності перекладу» як «вичерпної (у А.В. Федорова – «повноцінної») передачі змісту першотвору і повноцінної функціонально-стилістичної відповідності йому» (Федоров, 2002: 173).

Поняття «еквівалентність» перекладу також передбачає встановлення між текстом оригіналу і текстом перекладу відношень рівнозначності та рівноцінності, проте вони дещо іншого характеру – це точність, повнота передачі змісту тексту оригіналу засобами мови перекладу на смисловому, лексико-семантичному, граматичному, стилістичному та функціонально-прагматичному рівнях.

Спільною ознакою понять «адекватність» і «еквівалентність» перекладу є збереження в тексті перекладу функціонально-комунікативної спрямованості тексту оригіналу (Валеєва, 2006: 19). Проте поняття «адекватність» є ширшим за поняття «еквівалентність», адже еквівалентність – це кількісна і функціональна характеристика, тобто відношення між окремими елементами (знаками) тексту, конструкціями і навіть текстами, а адекватність є якісною оцінкою відповідності тексту перекладу текстові оригіналу. Еквівалентність ґрунтується на критерії процесуальності, а адекватність – на критерії результативності. Оскільки в дослідженні зіставляються результат перекладацької діяльності – текст перекладу – з текстом першотвору, то будемо оперувати саме поняттям «адекватність».

Як свідчить перекладацька практика, переклад може набувати статусу адекватного навіть якщо перекладачеві не вдалося відшукати лексикографічні відповідники деяким елементам тексту оригіналу, адже О.Д. Швейцер підкреслював, що між первинним і вторинним текстом встановлюються асиметричні відношення, а отже, між оригіналом і перекладом відсутні однозначні відношення (Швейцер, 1988: 75). У такому разі найпотужнішими прийомами досягнення адекватності перекладу виступають різні типи перекладацьких трансформацій, зокрема додавання, вилучення, лексико-семантичні заміни тощо.

3. Трансформаційність перекладу М. Зеровим народнорозмовних лексичних одиниць

Оскільки події повісті відбуваються на Полтавщині неподалік від Гадячого в першій половині ХІХ ст., маємо констатувати той факт, що М. Гоголь, описуючи рідні місця, саме за допомогою народної розмовної лексики намагався створити яскраві, кумедні українські характери, зокрема, Івана Федоровича Шпоньки, його тітоньки Василини Кашпорівни, поміщика-сусіда Григорія Григоровича Сторченка та їхньої челяді. Вимальовуючи ці характери, М. Гоголь активно використовує розмовні лексичні одиниці для створення мовних портретів цих персонажів, зокрема народністю й колоритністю вирізняються етикетні формули.

У процесі зіставного аналізу оригінального тексту М. Гоголя і тексту перекладу було зафіксовано факти застосування М. Зеровим комплексних перекладацьких трансформацій як прийомів досягнення адекватності перекладу, хоча їх використання і порушувало еквівалентність перекладу:

1) **Лексичні і лексико-граматичні трансформації, що не супроводжувалися стилістичними:** рос. «– Ей-богу-с, не могу ... я уже имел случай...» (Гоголь, 1986: 158) – укр. «– *Йй-богу, пане, не можу ... мені вже довелося...*» (Гоголь, 2019: 247); – у цьому фрагменті репліки фіксуємо в перекладі М. Зерова лексичне додавання

звертання до співрозмовника, щоб речення в українському варіанті не набуло небажаного еліптичного характеру; рос. «– *Очень рада, государыня моя, что имею честь лично доложить вам мое почтение. А вместе с рещептом позвольте поблагодарить за хлебосольство ваше к племяннику моему Ивану Федоровичу, который много им хвалится*» (Гоголь, 1986: 169) – укр. «– *Дуже рада, моя пані добродійко, що маю честь особисто віддати вам мою пошану. А разом з рещептом дозвольте подякувати за гостинність вашу до мого племінника Івана Федоровича, що дуже він нею хвалиться*» (Гоголь, 2019: 264) – у перекладі М. Зеров повністю зберіг етикетний характер фрази в цілому, навіть модне в ті часи фонетично спотворене слово-англіцизм «рещепт», а лексико-граматична заміна рос. *государыня моя* на укр. *моя пані добродійко* виглядає, на нашу думку, повністю адекватною і доцільною. Офіційну етикетну формулу-звертання першої половини XIX ст. рос. «*Желаю здравствовать, милостивый государь!*» (Гоголь, 1986: 157) українською перекладено М. Зеровим як розмовний етикетний матеріал, що має національну українську віднесеність, маркування, «*Доброго здоров'я, мостивий пане!*» (Гоголь, 2019: 246) – у звертанні перекладач застосовує в ролі відповідника полонізм *мостивий*, що був популярний у ті часи на території України; це польське звертання М. Зеров поєднує із суто українською народнорозмовною етикетною формулою *Добрий день!*; очевидно тут є лексична заміна з метою прагматичної адаптації російського мовного виразу до національної мовної картини світу українського читача.

До цієї групи належать також народнорозмовні російські лексичні одиниці, які М. Гоголь у зазначеній повісті використовує як вторинні номінації, що містять оцінні характеристики і мають статус емотивів: рос. «– *Разве я это сюда велел ставить тебе, любезный? Разве я это говорил ставить тебе, подлец? Разве я не говорил тебе наперед разогреть курицу, мошенник? Пошел... – Постой, рожжа! Где погребец со штофиками?*» (Гоголь, 1986: 158) – укр. «– *Хіба я це сюди казав тобі ставити, моє серце? Хіба я це сюди казав тобі ставити, гадюко! Чи не казав я тобі спершу розігріти курку, пройдисвіте! Геть! ... – Стривай, мугиряко! Де погрібець зі штофиками?*» (Гоголь, 2019: 247) – М. Зерову в цій тираді вдалося, на наш погляд, майстерно передати українською мовою висхідну негативно-оцінну градацію у звертаннях до слуги, що є, за своєю мовною природою, вторинними номінаціями, а в повісті мають збільшити рівень емоційної напруги в спілкуванні героїв: рос. *любезный – подлец – мошенник – рожжа* і укр. *моє серце – гадюко – пройдисвіте – мугиряко*; очевидними є лексико-граматичні заміни в усіх чотирьох випадках, які, з погляду емоційного забарвлення та оцінності реплік, є абсолютно адекватними оригіналу, не порушують стилістичної однорідності вислову, а тому є доречними.

2) **Стилістичні трансформації, що можуть супроводжуватися лексичними і лексико-граматичними змінами.** М. Зеров у своєму перекладі повісті М. Гоголя часом вдається до певної демократизації мовлення героїв, передаючи офіційні звертання, етикетні формули і просто літературне мовлення за допомогою народнорозмовних відповідників, що можемо інтерпретувати як різновид стилістичних міжмовних трансформацій: рос. «– *Иван Иванович, я тебе говорю, что ты лжешь!* – произнес Григорий Григорьевич, для лучшей ясности – по складам и громче прежнего» (Гоголь, 1986: 165) – укр. «– *Іване Івановичу, я ж тобі кажу, що ти брешеш!* – проказав Григорій Григорович, задля більшої виразності склад за складом і голосніше, як перше» (Гоголь, 2019: 259) (рос. літ. *лгать* – укр. розм. *брехати*); рос. «– *Иван Иванович! ведь ты глуп, и больше ничего, – громко сказал Григорий Григорьевич. – Ведь Иван Федорович знает все это лучше тебя и, верно, не поверит тебе*» (Гоголь, 1986: 165) – укр. «– *Іване Івановичу! таки дурень ти та й більш нічого, – голосно промовив Григорій Григорович. – Та ж Іван Федорович знає все те краще, як ти, і тобі не повірить*» (Гоголь, 2019: 259) – у М. Гоголя літературна, функціонально нейтральна лексема рос. *глуп* вбудована в народнорозмовну фразу, натомість М. Зеров цю лексему передає розмовним народним відповідником укр. *дурень* і тим самим надає всій фразі єдиного народнорозмовного звучання і відповідної стилістичної віднесеності.

3) **Нетрансформаційний переклад народнорозмовних одиниць із застосуванням лексикографічних відповідників:** рос. «*Любезный племянник, Иван Федорович!*» (Гоголь, 1986: 155) – укр. «*Любий племіннику, Іване Федоровичу!*» (Гоголь, 2019: 243); рос. *Приезжай, Ванюша... многолюбящая тебя тетка*» (Гоголь, 1986: 156) – укр. «*Приїжджай же, Ванько! ... з щиросердною любов'ю, твоя тітка*» (Гоголь, 2019: 243); рос. «*Милостивая государыня, тетушка Василиса Каширорвна!*» (Гоголь, 1986: 156) – укр. «*Ласкава добродійко, тітонько Василю Каширорвно!*» (Гоголь, 2019: 244).

Як відомо, у процесі перекладу значну складність являє собою передача народнорозмовних зменшено-пестливих форм власних імен, які також можемо інтерпретувати як народнорозмовні лексичні одиниці. Причиною таких труднощів перекладу є той факт, що українська та російська мови мають оригінальні, власні системи зменшено-пестливих суфіксів. Окрім того, від більшості власних імен іншомовного походження, зокрема французьких та англійських, такі форми просто не утворюються за допомогою суфіксації, оскільки таке формотворення відсутнє в мові-донорі, бо не допускає мовна система. І хоча в повісті М. Гоголя таких народно-розмовних онімів небагато, М. Зеров віртуозно долає цю перешкоду: рос. *Машенька!* – укр. *Машуню!*, рос. *Омелько* – укр. *Омелько*, рос. *Ванюша* – укр. *Ванько* тощо.

4. Особливості перекладу М. Зеровим фразем народнорозмовного походження і вжитку

Народнорозмовного національного українського колориту надають повісті М. Гоголя «Іван Федорович Шпонька та його тітонька» фраземи, що є переважно лексичними одиницями народнорозмовного походження. У процесі перекладознавчого зіставного аналізу тексту оригіналу і тексту перекладу досліджуваної повісті М. Гоголя було зафіксовано в тексті оригіналу сімнадцять фразем, з них більшість – народнорозмовного походження і вжитку, зокрема: рос. «*То же самое, что в решето воду лей*» (Гоголь, 1986: 152) – укр. «*Як у підрешіток воду лий*» (Гоголь, 2019: 238); «*Один из вверенных ему учеников, чтобы склонить своего аудитора написать ему в списке*

scit, тогда как он своего урока в зуб не знал, принес в класс завернутый в бумагу, облитый маслом блин» (Гоголь, 1986: 154) – укр. «Один із довірених йому учнів, щоб прихилити свого аудитора записати йому в списку scit, хоч він свого завдання ні в зуб не знав, приніс до класу загорнутий у папір млинець з маслом» (Гоголь, 2019: 240); рос. «Казалось, и с виду он принадлежал к числу тех людей, которые не ломали никогда головы над пустяками и которых вся жизнь катилась по маслу» (Гоголь, 1986: 157) – укр. «Та й на вигляд, здавалося, був він із тих людей, що ніколи не сушили собі голови дурницями і в яких усе життя їхнє котилося, як підмазане» (Гоголь, 2019: 246); «– С места не сойду, покамест не выкушаете...» (Гоголь, 1986: 158) – укр. «– З місця не рушу, поки не вип’єте» (Гоголь, 2019: 247); рос. «Невозможно описать, что происходило со мною: в ухе так и щекочет, так и щекочет... ну, хоть на стену!» (Гоголь, 1986: 158–159). Слід відзначити, що М. Зеров під час перекладу зазначених розмовних лексичних одиниць-фразем не вдавався до змін генетичного і стилістичного маркування і зміг в українській мові 1930-тих років відшукати адекватні народнорозмовні відповідники-фраземи.

Проте за результатами проведеного аналізу можемо зафіксувати факт використання М. Гоголем не лише народнорозмовних фразем, а й сталих висловів книжного походження, зокрема біблійного та літературного: рос. «Зная за собой такой грех, нарочно просил его списать ее в тетрадку» (Гоголь, 1986: 152) – укр. «Отже, за собою такий гріх знаючи, зумисне ж прохав його списати її на папері» (Гоголь, 2019: 238); рос. рос. «И так был занят этим, что даже не заметил, как в классе сделалась вдруг мертвая тишина» (Гоголь, 1986: 154) – укр. «... і так був убрався в ту роботу, що й не помітив, як враз настала мертва по всьому класі тиша» (Гоголь, 2019: 241); рос. «Это происходило оттого, что все мужчины чувствовали при ней какую-то робость и никак не имели духу сделать ей признанье» (Гоголь, 1986: 160) – укр. «Причиною цього було те, що всі чоловіки робилися коло неї якісь несміливі і ніколи не наважувалися оспівдитися їй» (Гоголь, 2019: 250) – фіксуємо дефразеологізацію при перекладі, адже фразема тексту оригіналу в перекладі передається вільним, хоча й емоційно забарвленим, словосполученням, і як наслідок такої заміни – втрачається метафоричність сполучення; рос. «Долгом почитаю предуведомить читателей, что это была именно та самая брочка, на которой еще ездил Адам; и потому, если кто будет выдавать другую за адамовскую, то это суцая ложь и брочка непременно поддельная» (Гоголь, 1986: 168) – укр. «Вважаю за свою повинність звідомити читальників, що це була та сама брочка, якою їздив ще Адам, і тому коли хто видаватиме за адамівську якусь іншу, то це суцзя брехня, і та брочка запевне фальшива» (Гоголь, 2019: 263–264). Як бачимо, дефразеологізація під час перекладу таких фразем відбулася лише в одному випадку (рос. не имели духу – укр. якісь несміливі).

Серед фразем книжного вжитку в тексті повісті М. Гоголя наявний сталий вислів, що в процесі перекладу М. Зеровим утратив своє книжне, літературне функціональне маркування, адже його було передано розмовною фразею: рос. «Но Иван Федорович стоял, как будто громом оглушенный» (Гоголь, 1986: 170) – укр. «Та Иван Федорович стояв, немов громом прибитий» (Гоголь, 2019: 267); однак і цей варіант перекладу вважаємо повністю адекватним.

5. Висновки

Стилістичну домінанту повісті М. Гоголя «Іван Федорович Шпонька та його тітонька» становлять народнорозмовні лексичні одиниці, що створюють неповторні гоголівські українські характери і національний колорит. Функціонально найактивнішими з цих одиниць є: 1) народнорозмовні етикетні формули-звертання; 2) вторинні номінації оцінного характеру, що мають народнорозмовне маркування; 3) народнорозмовні фраземи. У перекладі повісті М. Гоголя М. Зеров як прийоми досягнення адекватності перекладу найактивніше використовує лексичні і лексико-граматичні трансформації, що не супроводжуються стилістичними змінами, а також нетрансформаційний переклад із застосуванням лексикографічних відповідників. Як прийом досягнення адекватності перекладу М. Зеров також застосовує стилістичні трансформації, що часом поєднуються з лексичними і лексико-граматичними. Використання такого арсеналу перекладацьких прийомів трансформаційного і нетрансформаційного характеру забезпечує адекватність перекладу, хоча часом і порушує його еквівалентність.

Література:

1. Бледих Т. Поетичні переклади доби Розстріляного Відродження. Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 8. Філологічні науки (мовознавство та літературознавство). Київ, 2018. Вип. 10. С. 79–84.
2. Валеева Н.Г. К понятиям адекватности и эквивалентности в научном переводе. Вестник РУДН. Серия: Вопросы образования; Язык и специальность. Москва, 2006. Вып. 1 (3). С. 17–21.
3. Гоголь Н. Иван Федорович Шпонька и его тетушка. Гоголь Н. Избранное. Москва: Просвещение, 1986. С. 153–172.
4. Гоголь М. Иван Федорович Шпонька та його тітонька / переклад М. Зерова. Гоголь М. Українські повісті. Найкращі переклади / за редакцією І. Малковича. Київ: Видавництво «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА», 2019. С. 237–270.
5. Державін В.М. Про мистецтво перекладу: статті та рецензії 1927–1931 років / укладачі: О.А. Кальниченко, Ю.Ю. Полякова; ред. Л.М. Черноватий, В.І. Карабан. Вінниця: Нова книга, 2015. 299 с.
6. Коломієць Л.В. Український художній переклад та перекладачі 1920-30-х років: Матеріали курсу «Історія перекладу»: навч. посіб. Вінниця: Нова Книга, 2015. 350 с.
7. Кочур Г. Перекладацький доробок неокласиків. Кочур Г. Література та переклад: Дослідження. Рецензії. Літературні портрети. Інтерв’ю. Київ: Смолоскип, 2008. Т. 1. С. 208–213.
8. Федоров А.В. Основы общей теории перевода (лингвистические проблемы). Санкт-Петербург: Издательский Дом «Филология Три», 2002. 416 с.
9. Швейцер А.Д. Теория перевода: Статус, проблемы, аспекты. Москва: Наука, 1988. 215 с.

References:

1. Bliedykh, T. (2018) Poetychni pereklady doby Rozstrilianoho Vidrozhennia. [Poetic translations of the Shot Renaissance]. *Naukovyi chasopys NPU im. M. P. Drahomanova. Seriiia 8. Filolohichni nauky (movoznavstvo ta literaturoznavstvo). – Scientific journal of NPU them. M. P. Dragomanov. Series 8. Philological Sciences (Linguistics and Literary Studies)*. Kyiv, 2018. Vol. 10. P. 79–84 [in Ukrainian].
2. Valeeva, N. G. K ponyatiam adekvatnosti i ekvivalentnosti v nauchnom perevode. [To the concepts of adequacy and equivalence in scientific translation]. *Vestnik RUDN. Seriya: Voprosy obrazovaniya; Yazyk i spetsialnost. – Bulletin of the RUDN University. Series: Educational Issues; Language and specialty*. Moscow, 2006. Vyip. 1 (3). P. 17–21 [in Russian].
3. Gogol, N. (1986) Ivan Fedorovich Shponka i eho tetushka. [Ivan Fedorovich Shponka and his aunt]. *Gogol N. Izbrannoe. – Gogol N. Favorites*. Moscow : Prosveshchenie, 1986. P. 153–172 [in Russian].
4. Hohol, M. (2019) Ivan Fedorovych Shponka ta yoho titonka / pereklad M. Zerova. [Ivan Fedorovich Shponka and his aunt / translation by M. Zerov]. *Hohol M. Ukrainski povisti. Naikrashchi pereklady / za redaktsiieiu I. Malkovycha. – Gogol M. Ukrainian stories. The best translations / edited by I. Malkovich*. Kyiv : Vydavnytstvo «A-BA-BA-HA-LA-MA-HA», 2019. P. 237–270 [in Ukrainian].
5. Derzhavin, V. M. (2015) Pro mystetstvo perekladu: statti ta retsenzii 1927–1931 rokiv / ukladachi: O. A. Kalnychenko, U. U. Poliakova; red. L. M. Chernovatyi, V. I. Karaban. [On the Art of Translation: Articles and Reviews from 1927–1931]. Vinnytsia : Nova knyha, 2015. 299 p. [in Ukrainian].
6. Kolomyiets, L. V. (2015) Ukrainyskyi khudozhnii pereklad ta perekladachi 1920–30-kh rokiv: Materialy kursu «Istoriia perekladu» : navch. posib. [Ukrainian Artistic Translation and Translators of the 1920s-30s: Course Materials in Translation History]. Vinnytsia : Nova Knyha, 2015. 350 p. [in Ukrainian].
7. Kochur, H. (2008) Perekladatskyi dorobok neoklasykiv. [Neoclassical translation skills]. *Kochur H. Literatura ta pereklad : Doslidzhennia. Retsenzii. Literaturni portrety. Interviu. – Kochur N. Literature and Translation: Research. Reviews. Literary portraits. Intervie*. Kyiv : Smoloskyp, 2008. T. 1. P. 208–213 [in Ukrainian].
8. Fedorov, A. V. Osnovy obschey teorii perevoda (lingvisticheskie problemy). [Fundamentals of the general theory of translation (linguistic problems)]. Sankt-Peterburg : Izdatelskiy Dom “Filologiya Tri”, 2002. 416 p. [in Russian].
9. Shveytser, A. D. Teoriya perevoda: Status, problemy, aspekty. [Translation Theory: Status, Problems, Aspects.]. Moscow : Nauka, 1988. 215 p. [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 15.04.2020

The article was received 15 April 2020